

Na sajtu Evropske banke za obnovu i razvoj stoji da je jedinstvena među razvojnim bankama po tome što ne finansira elektrane na ugalj, zbog njihovog uticaja na životnu sredinu. Dalje se navodi da je 2018. godine 42% investicija bilo sa malim ekološkim rizikom, u skladu sa klimatskim ciljevima utvrđenim Parskim sporazumom.

Takođe, pre osam meseci na stranici EBRD-a se mogla pročitati vest pod naslovom „EBRD i grupa globalnih gradova povećaće sredstva za urbano zelenilo“. U tekstu se objašnjava kako banka to namerava da uradi.

„Specijalni biznis model EBRD-a za zelene gradove podrazumeva direktan angažman sa lokalnim vlastima i lokalnim preduzećima, i uključivanje privatnog sektora gde god je moguće u finansiranje i rad infrastrukture.“

Međutim, ako se uzme u obzir veza između EBRD-a i kompanije Euromaks Risorsis, u pozadini rudnika Ilovica - Štuka, zagovaranje zelenih gradova i čistog okruženja izgleda kao puka farsa, ili se možda ne odnosi na periferne zemlje kao što je Makedonija. EBRD je u decembru 2014. postao vlasnik 19,99% akcijskog kapitala u kanadsko-britanskoj kompaniji Euromaks. Na taj način se EBRD pojavljuje i kao poverilac i kao akcionar rudnika Ilovica-Štuka.

Dok u drugim projektima u Makedoniji i širom Balkana EBRD investira ili daje kredite po povoljnim stopama, putem suvlasništva u Euromaksu, EBRD, kao i bilo koja kompanija koja ulaže, želi da ostvari profit. Čak i direktor Euromaksa Stiv Šarp navodi kako je EBRD „solidna potpora“ za ovaj projekat. Iako predstavnici EBRD-a, kao što se moglo i očekivati, projekat predstavljaju kao dobronamernu pomoć makedonskim građanima.

„Projekat će pomoći daljem razvoju makedonske ekonomije i istovremeno doneti inovacije. EBRD je ponosan na rad sa novim privatnim investitorima i diversifikaciji tržišnih mogućnosti“, rekla je Anka Joana Jonesku, šef kancelarije EBRD-a u Skoplju odmah nakon što je 2014. postala deo Euromaksa.

S druge strane, Euromaks koristi učešće EBRD-a u kompaniji kao garanciju da će biti ispunjeni najviši standardi u zaštiti životne sredine i zdravlja stanovništva. Naravno, predstavnici EBRD-a, tačnije portparol banke Viktorija Kwartli, to potvrđuju.

„Dva puta smo bili na licu mesta kako bismo sagledali ekološke i socijalne aspekte i videli trenutne aktivnosti kompanije. Na osnovu ovoga možemo zaključiti da je projekat u potpunosti u skladu sa našim zahtevima, projektovan je i razvija se u tom pravcu. Ovaj uslov EBRD-a je dobro shvaćen i odobren od strane kompanije“, izjavila je Kwartli 2016. godine. Ali nesreća koja se dogodila u rudniku u Rumuniji, zatvaranje sličnog rudnika u Trnu u Bugarskoj, oportunitizam makedonskih oligarha, pristrasnost i servilnost političke elite i opšti odnos globalnog kapitala prema zemljama kao što je Makedonija, gde imamo brutalni prodor

u ustavni poredak i korumpirane institucije, kada je reč o ozbiljnim profitima moćnih zemalja, ne ostavljaju ni najmanje prostora za nadu da će planirana šesta najviša brana na planeti na hidrojalovištu, sa visinom od 267 metara, u rudniku Ilovica-Štuka opstati, ili da će ostali aspekti rudnika biti bezbedni, kao što tvrdi EBRD.

Kontraverzni projekti EBRD-a nisu ništa novo u Makedoniji

Dodatni razlog da ne verujemo u profesionalnost i objektivnost EBRD-a jeste istorija kontraverznih projekata u Makedoniji.

EBRD je 2011. godine odobrio zajam kompaniji ELEM od 65 miliona evra, za izgradnju brane Boškov most, koja bi bila deo hidroelektrane u Mavrovu. Ali odbor Saveta Evrope, na osnovu Konvencije o zaštiti divljih životinjskih vrsta i njihovih prirodnih staništa, tražio je momentalni prekid projekta, jer planirana brana ugrožava složeni biodiverzitet u ovom području, i njegov značaj kao reproduktivne oblasti za balkanskog risa, jednog od najugroženijih sisara u Evropi. U januaru 2017. EBRD je otkazao kredit.

U drugom slučaju, EBRD se 2015. pojavio kao investitor autoputa Ohrid - Peštani. Za realizaciju autoputa planirano je uklanjanje dotadašnjeg stepena zaštite najranjivijeg područja Nacionalnog parka Galičica, s obzirom da je površina predloženog projekta obuhvatala 324,6 hektara, od čega se 310,5 hektara nalazilo na zaštićenom području Nacionalnog parka. Međutim, UNESCO je u julu 2017. pozvao na potpuno zaustavljanje planirane rute. Nakon šest meseci, kao i u prethodnom slučaju, Vlada Makedonije je zaustavila projekat i prenamenila novac za druge infrastrukturne projekte.

U drugom slučaju, EBRD se 2015. pojavio kao investitor autoputa Ohrid - Peštani. Za realizaciju autoputa planirano je uklanjanje dotadašnjeg stepena zaštite najranjivijeg područja Nacionalnog parka Galičica, s obzirom da je površina predloženog projekta obuhvatala 324,6 hektara, od čega se 310,5 hektara nalazilo na zaštićenom području Nacionalnog parka. Međutim, UNESCO je u julu 2017. pozvao na potpuno zaustavljanje planirane rute. Nakon šest meseci, kao i Na ovim primerima lako se može videti da se EBRD često ne vodi demokratskim principima, nema sluha za potrebe lokalnog stanovništva, životnu sredinu i održiv razvoj, i na kraju - to što se njome upravlja iz 70 zemalja ne znači nužno da postoji veća humana ili solidarna dimenzija. prethodnom slučaju, Vlada Makedonije je zaustavila projekat i prenamenila novac za druge infrastrukturne projekte. Nakon fijaska sa branom u Mavrovu i Nacionalnom parku Galičica, sledi rudnik Ilovica-Štuka. Nema Saveta Evrope ili UNESCO-a da reaguju, ali stanovnici regiona Strumice nemaju drugog izbora osim da se suprostave tzv. rudniku smrti koji je antiteza održivom ekološkom i ekonomskom razvoju.

Izvor: glasnik.mk